

Biskup Pavol, sluha sluhov Božích, spolu s otcami posvätného koncilu na večnú pamäť

DEI VERBUM

Dogmatická konštitúcia o Božom zjavení

ÚVOD

1. BOŽIE SLOVO nábožne počúvať a s dôverou ohlasovať znamená pre posvätný cirkevný snem konať zhodne so slovami svätého Jána, ktorý hovorí: „Zvestujeme vám večný život, ktorý bol u Otca a zjavil sa nám. Čo sme videli a počuli, zvestujeme aj vám, aby ste aj vy mali spoločenstvo s nami. Veď my máme spoločenstvo s Otcom a s jeho Synom Ježišom Kristom“ (1 Jn 1, 2 - 3). A preto, kráčajúc v šlapajach Tridentského a Prvého vatikánskeho koncilu, chceme predložiť pravé učenie o Božom zjavení a o jeho odovzdávaní, aby celý svet, počúvajúc zvestovanie spásy, uveril, veriac dúfal, dúfajúc miloval.¹

PRVÁ KAPITOLA

ZJAVENIE

Povaha a predmet Božieho zjavenia

2. Bohu sa v jeho добрote a múdrosti páčilo zjaviť samého seba a dať poznať tajomstvo svojej vôle (porov. Ef 1, 9), že ľudia majú skrze Krista, Slovo, ktoré sa stalo telom, v Duchu Svätom prístup k Otcovi a stávajú sa účastnými na Božej prirodzenosti (porov. Ef 2, 18; 2 Pt 1, 4). Týmto zjavením sa neviditeľný Boh (porov. Kol 1, 15; 1 Tim 1, 17) vo svojej nesmiernej láske prihovára ľuďom ako priateľom (porov. Ex 33, 11; Jn 15, 14 - 15) a stýka sa s nimi (porov. Bar 3, 38), aby ich pozval a prijal do spoločenstva so sebou. Dielo Zjavenia (revelationis oeconomia) sa uskutočňuje činmi a slovami, ktoré sú navzájom vnútorne späté, takže Božie pôsobenie v dejinách spásy odhaľuje a potvrdzuje učenie a skutočnosti vyjadrené slovami a slová ohlasujú skutky a objasňujú v nich skryté tajomstvo. Avšak najhlbšia pravda o Bohu, ako aj o ľudskej spásy nám týmto zjavením žiari v Kristovi, ktorý je prostredníkom a zároveň plnosťou celého Zjavenia.²

Príprava evanjelia

3. Boh, ktorý všetko tvorí a udržuje skrze Slovo (porov. Jn 1, 3), dáva ľuďom vo stvorených veciach trvalé svedectvo o sebe (porov. Rim 1, 19 - 20). Okrem toho, keďže chcel otvoriť cestu nadprirodzenej spásy, zjavil už od začiatku seba samého prarodičom. Po ich páde však vzbudil v nich nádej na spásu prislúbením vykúpenia (porov. Gn 3, 15) a ustavične sa staral o ľudstvo, aby všetkým, ktorí vytrvalým konaním dobra hľadajú spásu, daroval večný život (porov. Rim 2, 6 - 7). V príslušnom čase povolal Abraháma, aby z neho urobil veľký národ (porov. Gn 12, 2), ktorý po patriarchoch poučoval prostredníctvom Mojžiša a prorokov, aby

ho spoznali ako jediného živého a pravého Boha, starostlivého Otca a spravodlivého sudcu a aby očakávali prislúbeného Spasiteľa. Takýmto spôsobom pripravoval v priebehu vekov cestu evanjeliu.

Kristus završuje Zjavenie

4. Keď však mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril Boh ústami prorokov, „v týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi“ (Hebr 1, 1 - 2). Poslal totiž svojho Syna - to jest večné Slovo, ktoré osvecuje každého človeka -, aby prebýval medzi ľuďmi a zvestoval im Božie tajomstvá (porov. Jn 1, 1 - 18). A tak Ježiš Kristus - Slovo, ktoré sa stalo telom -, poslaný „ako človek k ľuďom“,³ „hovorí Božie slová“ (Jn 3, 34) a dokonáva dielo spásy, ktoré mu zveril Otec (porov. Jn 5, 36; 17, 4). Preto on - ktorého kto vidí, vidí aj Otca (porov. Jn 14, 9) - celou svojou prítomnosťou a svojím zjavom, slovami a skutkami, znameniami a zázrakmi, najmä však svojou smrťou a slávnym zmŕtvychvstaním, a napokon zoslaním Ducha pravdy uskutočňuje a tým aj završuje Zjavenie a potvrdzuje ho Božím svedectvom, totiž že Boh je medzi nami, aby nás oslobodil z tmy hriechu a smrti a aby nás vzkriesil pre večný život. Preto kresťanský poriadok spásy (oeconomia christiana), ako nová a definitívna zmluva, nikdy nepominie a pred slávnym zjavením nášho Pána Ježiša Krista už nemožno očakávať nijaké nové verejné zjavenie (porov. 1 Tim 6, 14 a Tit 2, 13).

Zjavenie sa prijíma vierou

5. Bohu, ktorý sa zjavuje, treba preukazovať „poslušnosť viery“ (Rim 16, 26; porov. Rim 1, 5; 2 Kor 10, 5 - 6), ktorou sa človek slobodne celý oddáva Bohu, „podriadiac mu plne svoj rozum a vôľu“⁴ a dobrovoľne prijímajúc jeho zjavenie. Aby sa takáto viera mohla vzbudiť, je potrebná predchádzajúca a pomáhajúca Božia milosť a vnútorná pomoc Ducha Svätého, ktorý by pohol srdce a obrátil ho k Bohu, otvoril duchovný zrak a dal „všetkým pocit šťastia zo súhlasu s pravdou a z viery v pravdu“.⁵ Aby sa však chápanie Zjavenia čoraz väčšími prehlbovalo, ten istý Duch Svätý ustavične zdokonaľuje vieru svojimi darmi.

Zjavená pravda

6. Svojím zjavením chcel Boh ukázať a dať poznať samého seba a večné rozhodnutie svojej vôle spasť človeka, „aby ho urobil účastným božských dobier, ktoré presahujú každú ľudskú predstavu“.⁶

Posvätný cirkevný snem vyznáva, že „Boha, ktorý je počiatkom a cieľom všetkého, možno s istotou poznať zo stvorených vecí prirodzeným svetlom ľudského rozumu“ (porov. Rim 1, 20); učí však, že treba pripísať Božiemu zjaveniu, „že aj v súčasnom stave ľudstva všetci môžu ľahko, s pevnou istotou a bez prímеси omylu poznať to, čo samo v Božích veciach osebe nie je nedostupné ľudskému rozumu“.⁷

DRUHÁ KAPITOLA

ODOVZDÁVANIE BOŽIEHO ZJAVENIA

Apoštolí a ich nasledovníci

7. Boh vo svojej veľkej добрote stanovil, aby to, čo zjavil na spásu všetkých národov, navždy zostalo neporušené a odovzdávalo sa všetkým pokoleniam. Preto Kristus Pán, v ktorom sa završuje celé Zjavenie najvyššieho Boha (porov. 2 Kor 1, 20; 3, 16 - 4, 6), prikázal apoštolom, aby evanjelium, ktoré bolo prisľúbené skrze prorokov a ktoré on splnil a vlastnými ústami hlásal,⁸ všetkým ohlasovali ako zdroj každej spasiteľnej pravdy a morálnej normy a tak im sprostredkovali Božie dary. A to verne splnili jednak apoštolí, ktorí ústnym ohlasovaním v príkladoch a poučeniach odovzdali všetko, čo sa dozvedeli z Kristových úst, zo styku s ním a z jeho skutkov alebo čo poznali pod vplyvom Ducha Svätého, a jednak tí apoštolí a apoštolskí mužovia, ktorí z vnuknutia Ducha Svätého zaznamenali posolstvo spásy písomne.⁹

Aby sa však evanjelium zachovalo v Cirkvi stále neporušené a živé, apoštolí zanechali ako svojich nástupcov biskupov a „odovzdali im svoje miesto v učiteľskom úrade“.10 Táto posvätná Tradícia a Sväté písmo Starého i Nového zákona sú teda akoby zrkadlom, v ktorom putujúca Cirkev na zemi kontempluje Boha, od ktorého prijíma všetko, kým ho neuvidí z tváre do tváre takého, aký je (porov. 1 Jn 3, 2).

Posvätná Tradícia

8. Apoštolské ohlasovanie - ktoré je osobitným spôsobom zaznačené v inšpirovaných knihách - malo sa nepretržitým nástupníctvom zachovať až do konca čias. Práve preto apoštolí, odovzdávajúc, čo oni sami prijali, napomínajú veriacich, aby sa pridržali podaní, ktorých sa im dostalo ústne alebo písomne (porov. 2 Sol 2, 15), a aby bojovali za vieru, ktorú raz navždy prevzali (porov. Júd 3).11 A v tom, čo apoštolí odovzdali, je všetko, čo pomáha Božiemu ľudu sväto žiť a rásť vo viere. Takto Cirkev vo svojom učení, živote a kulte zachováva a všetkým pokoleniam odovzdáva všetko, čím sama je, a všetko, čo verí.

Táto apoštolská Tradícia sa v Cirkvi zveľaďuje pomocou Ducha Svätého:12 prehlbuje sa totiž poznanie tradovaných skutočností a slov jednak rozjímaním a štúdiom veriacich, ktorí o nich premýšľajú vo svojom srdci (porov. Lk 2, 19. 51), jednak dôverným poznaním duchovných skutočností zo skúsenosti, ako aj kazateľskou činnosťou tých, ktorí s biskupským nástupníctvom dostali hodnovernú charizmu pravdy. Cirkev totiž v priebehu vekov neprestajne smeruje k plnosti Božej pravdy, kým sa na nej nesplnia Božie slová.

Výroky svätých otcov dosvedčujú oživujúcu prítomnosť tejto Tradície, ktorej bohatstvo preniká do praxe a života veriacej a modliacej sa Cirkvi. Prostredníctvom nej Cirkev poznáva aj celý kánon posvätných kníh a cez ňu dôkladnejšie chápe Sväté písmo a ustavične ho uvádza do praxe. Takto Boh, ktorý kedysi prehovoril, neprestajne sa zhovára s nevestou svojho milovaného Syna a Duch Svätý, skrze ktorého živý hlas evanjelia zaznieva v Cirkvi a prostredníctvom nej vo svete, uvádza veriacich do plnej pravdy a dáva Kristovmu slovu bohato v nich prebývať (porov. Kol 3, 16).

Vzájomný vzťah Tradície a Svätého písma

9. Posvätná Tradícia a Sväté písmo teda navzájom úzko súvisia a sú spojené. Veď obe vyvierajú z toho istého božského prameňa, určitým spôsobom splývajú v jedno a smerujú k tomu istému cieľu. Sväté písmo je totiž Božie slovo, keďže bolo napísané z vnuknutia Ducha Svätého; a posvätná Tradícia zasa Božie slovo, ktoré Kristus Pán a Duch Svätý zveril apoštolom, neporušene odovzdáva ich nástupcom, aby ho, osvietení Duchom pravdy, svojou kazateľskou činnosťou verne zachovávali, vysvetľovali a šíрили. A tak Cirkev nečerpá istotu o všetkom, čo bolo zjavené, iba zo Svätého písma. Preto treba oboje prijímať a vážiť si s rovnakou úctou.¹³

Vzťah Tradície a Svätého písma k Učiteľskému úradu Cirkvi

10. Posvätná Tradícia a Sväté písmo tvoria jeden posvätný poklad Božieho slova, ktorý je zverený Cirkvi. Tým, že sa ho pridrža celý svätý ľud, zjednotený so svojimi pastiermi, stále zotrúva v učení apoštolov a v spoločenstve, pri lámaní chleba a v modlitbách (porov. Sk 2, 42 gr.), takže sa vytvára jedinečná zhoda medzi pastiermi a veriacimi v zachovávaní, praktizovaní a vo vyznávaní odovzdanej viery.¹⁴

Úloha autenticky vysvetľovať Božie slovo,¹⁵ písané alebo ústne podané, bola zverená jedine živému Učiteľskému úradu Cirkvi,¹⁶ ktorý vykonáva svoju autoritu v mene Ježiša Krista. Tento učiteľský úrad však nie je nad Božím slovom, ale mu slúži, lebo učí iba to, čo bolo odovzdané, lebo z Božieho poverenia a pomocou Ducha Svätého nábožne počúva, sväto zachováva a verne vykladá, a z tohto jediného pokladu viery čerpá všetko, čo predkladá veriť ako zjavené Bohom.

Je zrejmé, že posvätná Tradícia, Sväté písmo a Učiteľský úrad Cirkvi podľa múdreho Božieho rozhodnutia tak navzájom súvisia a sú spojené, že jedno bez druhého by neobstálo, a všetky spolu - každé svojím spôsobom - pôsobením jediného Ducha Svätého účinne prispievajú k spáse duší.

TRETIA KAPITOLA

BOŽIA INŠPIRÁCIA SVÄTÉHO PÍSM A JEHO VÝKLAD

Inšpirácia a pravda v Písme

11. Bohom zjavené pravdy, písomne vyjadrené a zachované vo Svätom písme, boli napísané z vnuknutia Ducha Svätého. Svätá matka Cirkev na základe apoštolskej viery pokladá všetky knihy Starého a Nového zákona i všetky ich časti za posvätné a kánonické, pretože, napísané z vnuknutia Ducha Svätého (porov. Jn 20, 31; 2 Tim 3, 16; 2 Pt 1, 19 - 21; 3, 15 - 16), majú za pôvodcu Boha a ako také boli odovzdané Cirkvi.¹⁷ Na napísanie posvätných kníh si Boh vyvolil ľudí a použil ich tak, že oni uplatnili svoje schopnosti a sily,¹⁸ no on účinkoval v nich a skrze nich,¹⁹ aby napísali ako skutoční autori všetko to a len to, čo on sám chcel.²⁰

Keďže teda všetko, čo tvrdia inšpirovaní autori, čiže svätopisci, sa má pokladať za tvrdenie Ducha Svätého, treba vyhlásiť, že knihy Písma isto, verne a bez omylu učia pravdu, ktorú Boh chcel mať zaznačenú v posvätných knihách na našu spásu.²¹ A teda „celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na poučanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti, aby bol Boží človek dokonalý a pripravený na každé dobré dielo“ (2 Tim 3, 16 - 17 gr.).

Ako sa má vykladať Sväté písmo

12. Keďže vo Svätom písme Boh prehovoril prostredníctvom ľudí a ľudským spôsobom,²² aby vykladač Svätého písma dobre pochopil, čo nám chcel Boh povedať, musí pozorne skúmať, čo vlastne mali svätopisci v úmysle vyjadriť a čo Boh uznal za dobré zjaviť ich slovami.

Aby sme zistili úmysel svätopisca, treba si okrem iného všímať aj literárne druhy. Lebo pravda sa vždy ináč podáva a vyjadruje v textoch, ktoré sú rôznym spôsobom historické alebo prorocké, alebo poetické, alebo sú napísané v iných druhoch vyjadrovania. ďalej je potrebné, aby vykladač hľadal zmysel, ktorý svätopisec chcel v daných okolnostiach vyjadriť a skutočne vyjadriť pomocou vtedy používaných literárnych druhov, podľa podmienok svojej doby a kultúry.²³ Aby sa totiž správne pochopilo, čo chcel posvätný autor povedať tým, čo napísal, treba venovať náležitú pozornosť obvyklým spôsobom myslenia, vyjadrovania a rozprávania, ktoré jestvovali vo svätopiscových časoch, ako aj spôsobom, ktoré sa vtedy používali vo vzájomných ľudských stykoch.²⁴

Keďže Sväté písmo sa má čítať a vysvetľovať v tom istom Duchu, v ktorom bolo napísané,²⁵ aby sa zistil pravý zmysel posvätných textov, nemeňšiu pozornosť treba venovať i obsahu a jednote celého Písma a brať zreteľ na živú tradíciu celej Cirkvi a na analógiu viery. Úlohou exegétov je usilovať sa o hlbšie chápanie a výklad zmyslu Svätého písma podľa týchto smerníc, aby na základe predchádzajúceho bádania dozrievalo rozhodnutie Cirkvi. Lebo všetko, čo súvisí s vykladaním Písma, nakoniec podlieha rozhodnutiu Cirkvi, ktorá plní Božie poverenie a službu zachovávať a vysvetľovať Božie slovo.²⁶

Blahoslkonnosť Božej múdrosti

13. Vo Svätom písme sa teda prejavuje - bez akéhokolvek narušenia Božej pravdivosti a svätosti - obdivuhodná blahoslkonnosť večnej Múdrosti, aby sme sa naučili poznávať nevýslovnú Božiu dobrotu, ako aj to, do akej miery prispôobil Boh svoju reč vo svojej prozreteľnostnej starostlivosti o našu prirodzenosť.²⁷ Božie slová vyjadrené ľudskými jazykmi sa stali podobnými ľudskej reči, tak ako sa kedysi Slovo večného Otca stalo podobné ľuďom, keď si vzalo krehké ľudské telo.

ŠTVRTÁ KAPITOLA

STARÝ ZÁKON

Dejiny spásy v knihách Starého zákona

14. Keď láskyplný Boh mal v úmysle a starostlivo pripravoval spásu ľudstva, vyvolil si so zvláštnym zámerom národ, ktorému by zveril svoje prislúbenia. Keď totiž uzavrel zmluvu s Abrahámom (porov. Gn 15, 18) a prostredníctvom Mojžiša s izraelským ľudom (porov. Ex 24, 8), slovami a skutkami sa národu, ktorý si získal, zjavil ako jediný pravý a živý Boh, aby sa tak Izrael zo skúsenosti naučil poznávať, aké sú Božie plány s ľuďmi, a aby ich skrze prorokov, ktorých ústami hovoril sám Boh, chápal čoraz dôkladnejšie a jasnejšie a šíril ich poznanie medzi národmi (porov. Ž 22, 28 - 29; 95, 1 - 3; Iz 2, 1 - 4; Jer 3, 17). A Boží plán spásy, ktorý predpovedali, vyrozprávali a vysvetlili posvätní autori, nachádza sa ako pravé Božie slovo v knihách Starého zákona. Práve preto majú tieto Bohom inšpirované knihy trvácú hodnotu: „A všetko, čo bolo kedysi napísané, bolo napísané nám na poučenie, aby sme skrze trpezlivosť a útechu z Písma mali nádej“ (Rim 15, 4).

Význam Starého zákona pre kresťanov

15. Ved' starozákonný plán spásy bol zameraný predovšetkým na to, aby pripravil, prorocky predpovedal (porov. Lk 24, 44; Jn 5, 39; 1 Pt 1, 10) a v rozličných predobrazoch naznačil príchod Krista, Vykupiteľa sveta, a jeho mesiášskeho kráľovstva (porov. 1 Kor 10, 11). Teda knihy Starého zákona, primerane stavu ľudstva v časoch, ktoré predchádzali vykúpeniu uskutočnenému Kristom, všetkým dávajú poznať Boha a človeka, ale aj akým spôsobom spravodlivý a milosrdný Boh zaobchodí s ľuďmi. Tieto knihy, hoci obsahujú aj nedokonalé a prechodné veci, umožňujú pochopiť pravú Božiu pedagogiku.²⁸ Kresťania majú tieto knihy nábožne prijímať, lebo vyjadrujú živý zmysel pre Boha, je v nich uložené vznešené učenie o Bohu a spásonosná múdrosť o živote človeka i obdivuhodné poklady modlitieb, a napokon sa v nich skrýva tajomstvo našej spásy.

Jednota obidvoch zákonov

16. Boh, ktorý inšpiroval knihy obidvoch zákonov a je ich pôvodcom, múdro zariadil, že v Starom zákone sa skrýva Nový a v Novom zákone sa odhaľuje Starý.²⁹ Lebo i keď Kristus uzavrel novú zmluvu vo svojej krvi (porov. Lk 22, 20; 1 Kor 11, 25), predsa knihy Starého zákona, ktoré boli vcelku prevzaté do ohlasovania evanjelia,³⁰ nadobúdajú a prejavujú svoj plný zmysel v Novom zákone (porov. Mt 5, 17; Lk 24, 27; Rim 16, 25 - 26; 2 Kor 3, 14 - 16), a ten zas objasňujú a vysvetľujú.

PIATA KAPITOLA

NOVÝ ZÁKON

Význam Nového zákona

17. Božie slovo, ktoré je Božou mocou na spásu každému, kto verí (porov. Rim 1, 16),

vynikajúcim spôsobom je prítomné a prejavuje svoju silu v spisoch Nového zákona. Keď prišla plnosť časov (porov. Gal 4, 4), Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami plné milosti a pravdy (porov. Jn 1, 14). Kristus založil Božie kráľovstvo na zemi, slovami i skutkami zjavil svojho Otca a samého seba, a svojou smrťou, vzkriesením a slávnym nanebovstúpením, ako aj zoslaním Ducha Svätého dokonil svoje dielo. Vyzdvihnutý od zeme, všetkých priťahuje k sebe (porov. Jn 12, 32 gr.), on, ktorý jediný má slová večného života (porov. Jn 6, 68). A toto tajomstvo nebolo vyjavené predošlým pokoleniam tak, ako sa teraz v Duchu Svätom zjavilo jeho svätým apoštolom a prorokom (porov. Ef 3, 4 - 6 gr.), aby hlásali evanjelium, vzbudzovali vieru v Pána Ježiša Krista a zhromažďovali Cirkev. Spisy Nového zákona sú trvalým a božským svedectvom o týchto veciach.

Apoštolský pôvod evanjelií

18. Nemožno si nevšimnúť, že medzi všetkými knihami Písma, a to aj Nového zákona, právom vynikajú evanjeliá, lebo sú hlavným svedectvom o živote a učení vteleného Slova, nášho Spasiteľa.

Cirkev vždy a všade tvrdila a tvrdí, že štyri evanjeliá majú apoštolský pôvod. Lebo čo apoštoli z Kristovho poverenia hlásali, neskôr nám oni sami a ich spolupracovníci z vnuknutia Božieho Ducha zanechali na písme ako základ viery, totiž evanjelium v štyroch podobách podľa Matúša, Marka, Lukáša a Jána.³¹

Historický charakter evanjelií

19. Svätá matka Cirkev rozhodne a ustavične tvrdila a tvrdí, že spomenuté štyri evanjeliá, ktorých historickosť bezpochyby potvrdzuje, verne podávajú to, čo Ježiš, Syn Boží, za svojho pozemského života až do dňa, keď bol vzatý do neba, skutočne vykonal a učil na večnú spásu ľudí (porov. Sk 1, 1 - 2). Apoštoli totiž po nanebovstúpení Pána odovzdali svojim poslucháčom to, čo on hovoril a konal, s tým hlbším poznaním, ktorému sa oni sami tešili,³² poučení slávnym Kristovým účinkovaním a osvietení Duchom pravdy.³³ Svätopisci napísali štyri evanjeliá tak, že niečo vybrali z mnohých vecí, ktoré boli ústne alebo už aj písomne odovzdané, niečo stručne zhrnuli alebo vysvetlili so zreteľom na stav cirkví, pričom ponechali kazateľskú formu, ale vždy tak, aby nám o Ježišovi podali pravdivé a úprimné údaje.³⁴ Písali totiž buď na základe vlastnej pamäti a svojich spomienok, alebo podľa svedectva tých, „čo ich od začiatku sami videli a boli služobníkmi slova“, s tým úmyslom, aby sme poznali vierohodnosť tých vecí, o ktorých nás učia (porov. Lk 1, 2 - 4).

Ostatné spisy Nového zákona

20. Okrem štyroch evanjelií kánon Nového zákona obsahuje aj listy sv. Pavla a iné apoštolské spisy napísané z vnuknutia Ducha Svätého, ktorými sa podľa múdreho Božieho ustanovenia potvrdzuje všetko, čo sa týka Krista Pána, čoraz hlbšie sa vykladá jeho pravé učenie, ohlasujú sa spasiteľné účinky Kristovho božského diela, opisujú sa počiatky Cirkvi a jej obdivuhodné šírenie a predpovedá sa jej slávne završenie.

Pán Ježiš totiž zostal pri svojich apoštoloch, ako im to bol prisľúbil (porov. Mt 28, 20), a poslal im Ducha pravdy, aby ich viedol do plnosti pravdy (porov. Jn 16, 13).

ŠIESTA KAPITOLA

SVÄTÉ PÍSMO V ŽIVOTE CIRKVI

Význam Svätého písma pre Cirkev

21. Cirkev vždy mala v úcte Božie Písma tak, ako samo Pánovo telo – najmä v posvätnnej liturgii. Neprestáva prijímať chlieb života zo stola Božieho slova a zo stola Kristovho tela, a podávať ho veriacim. Sväté písmo spolu s posvätnou Tradíciou Cirkev ustavične pokladala a pokladá za najvyššie pravidlo viery. Ono totiž ako Bohom vnuknuté, raz navždy napísané, nemenne podáva slovo samého Boha a v slovách prorokov a apoštolov dáva zaznieť hlasu Ducha Svätého. Preto sa všetka kazateľská činnosť Cirkvi, ako aj sama kresťanská zbožnosť má živiť a dať sa viesť Svätým písmom. Veď v posvätných knihách Otec, ktorý je na nebesiach, ide s veľkou láskou v ústrety svojim deťom a prihovára sa im. A v Božom slove je taká sila a účinnosť, že ono je pre Cirkev oporou a životnou silou a pre deti Cirkvi posilou vo viere, pokrmom duše, čistým a nevysychajúcim prameňom duchovného života. Preto obzvlášť o Svätom písme platí: „živé a účinné je Božie slovo“ (porov. Hebr 4, 12), „ono má moc budovať a dať dedičstvo medzi všetkými posvätenými“ (Sk 20, 32; porov. 1 Sol 2, 13).

Potreba vhodných prekladov

22. Sväté písmo má byť veriacim čo najprístupnejšie. Z tohto dôvodu Cirkev od počiatku prijala za svoj starobylý grécky preklad Starého zákona – Septuagintu, a vždy má v úcte aj iné východné preklady, ale i preklady latinské, zvlášť Vulgatu. Keďže však Božie slovo má byť prístupné v každom čase, Cirkev s materinskou starostlivosťou dbá o to, aby sa zhotovovali vhodné a správne preklady do rozličných jazykov, najmä z pôvodných textov posvätných kníh. Ak sa naskytne príležitosť pripraviť tieto texty so súhlasom cirkevnej autority v spolupráci s oddelenými bratmi, môžu ich používať všetci kresťania.

Apoštolská horlivosť biblistov

23. Nevesta vteleného Slova, Cirkev, poučovaná Duchom Svätým, sa usiluje pochopiť Sväté písmo čoraz dôkladnejšie, aby mohla neprestajne sýtiť svoje deti Božím slovom. Preto aj náležite podporuje štúdium východných a západných svätých otcov a posvätných liturgií. Katolícki exegeti a ostatní znalci posvätnnej teológie sa teda majú pod dozorom posvätného učiteľského úradu v horlivej spolupráci usilovať, aby primeranými prostriedkami skúmali a vysvetľovali Sväté písmo takým spôsobom, aby čo najviac služobníkov Božieho slova mohlo s úžitkom podávať pokrm Svätého písma Božiemu ľudu, ktorý by osvecoval mysle, posilňoval vôľu a zapaloval ľudské srdcia láskou k Bohu.³⁵ Posvätný koncil povzbudzuje synov Cirkvi, odborníkov biblických vied, aby v duchu Cirkvi so stále obnovovanou silou a s veľkou

horlivosťou pokračovali v diele, na ktoré sa šťastne podujali.³⁶

Význam Svätého písma pre teológiu

24. Posvätná teológia sa opiera o písané Božie slovo a zároveň o posvätnú tradíciu ako o trvalý základ. Skúmaním každej pravdy skrytej v Kristovom tajomstve vo svetle viery sa ním neobyčajne posilňuje a ustavične omladzuje. Keďže však Sväté písma obsahujú Božie slovo, a pretože sú inšpirované, sú naozaj Božím slovom. Preto štúdium Svätého písma nech je akoby dušou posvätnej teológie.³⁷ Ale to isté slovo Písma je zdravým pokrmom a svätou posilou aj pre službu slova - čiže pre pastoračnú kazateľskú činnosť, pre katechézu a pre každé kresťanské poučovanie -, a tu má mať prvoradé miesto liturgická homília.

Odporúčanie čítať Sväté písmo

25. Preto je potrebné, aby sa všetci klerici, najmä však Kristovi kňazi, ako aj ostatní, ktorí sa ako diakoni a katechéti legitímne venujú službe slova, venovali vytrvalému čítaniu a dôkladnému štúdiu Svätého písma, aby sa nik z nich nestal „márnym hlásateľom Božieho slova navonok, keďže ho nepočúva vo svojom vnútri“,³⁸ zatiaľ čo má sebe zvereným veriacim sprostredkovať prehojné bohatstvá Božieho slova, najmä v posvätej liturgii. Posvätný koncil veľmi naliehavo a osobitným spôsobom vyzýva všetkých veriacich v Krista, najmä reholníkov, aby častým čítaním Svätého písma nadobudli „vznešené poznanie Krista Ježiša“ (Flp 3, 8). Lebo „nepoznať Písmo znamená nepoznať Krista“.³⁹ Preto nech sa ochotne a s radosťou oboznamujú s posvätným textom buď prostredníctvom posvätnej liturgie, ktorá oplýva Božími výrokmi, alebo nábožným čítaním, prípadne pomocou iných na to vhodných prostriedkov a podujatí, ktoré sa dnes všade chválitebne šíria so schválením a pod vedením duchovných pastierov. Nech však pamätajú, že čítanie Svätého písma má sprevádzať modlitba, aby sa nadviazal rozhovor medzi Bohom a človekom. Lebo „keď sa modlíme, jemu sa prihovárame, a keď čítame Božie výroky, jeho počúvame“.⁴⁰

Je však úlohou arcipastierov, „ktorí sú nositeľmi apoštolskej nauky“,⁴¹ naučiť veriacich, ktorí im boli zverení, dobre používať Sväté písmo, zvlášť Nový zákon, a najmä evanjeliá, pomocou prekladov posvätných textov vybavených potrebnými a naozaj dostačujúcimi vysvetlivkami, aby sa tak synovia a dcéry Cirkvi bezpečne a osožne oboznámili so Svätým písmom a dali sa preniknúť jeho duchom.

Okrem toho nech sa pripraví vydania Svätého písma s poznámkovým aparátom vhodným aj pre nekresťanov; tieto vydania nech sú prispôbené ich podmienkam a duchovní pastieri, ako aj kresťania každého postavenia nech sa ich snažia horlivo a múdro rozširovať.

Záver

26. Nech sa teda čítaním a štúdiom Svätého písma Pánovo slovo rýchle šíri a oslávi (porov. 2 Sol 3, 1) a Cirkvi zverený poklad Božieho zjavenia nech čoraz viac prenikne do ľudských srdc. Ako častá účasť na eucharistickom tajomstve zvelaďuje život Cirkvi, tak isto možno očakávať nové oživenie duchovného života zo zvýšenej úcty k Božiemu slovu, ktoré „trvá

naveky“ (Iz 40, 8; 1 Pt 1, 23 - 25).

Všetko, čo je v celku i v jednotlivostiach ustanovené v tejto dogmatickej konštitúcii, odobrili otcovia posvätného koncilu. A my to apoštolskou mocou, ktorú sme dostali od Krista, spolu s ctihodnými otcami v Duchu Svätom schvaľujeme, nariaďujeme a ustanovujeme. A prikazujeme, aby sa toto koncilové ustanovenie uverejnilo na Božiu slávu.

V Ríme pri svätom Petrovi 18. novembra 1965

Pavol, biskup Katolíckej cirkvi

(Nasledujú podpisy koncilových otcov.)

—

POZNÁMKY:

1 Porov. SV. AUGUSTÍN, De catechizandis rudibus, IV, 8: PL 40, 316.

2 Porov. Mt 11, 27, Jn 1, 14 a 17; 14, 6; 17, 1 - 3, 2 Kor 3, 16 a 4, 6; Ef 1, 3 - 14.

3 List Diognétovi, 7, 4; Funk, Patres Apostolici, I, s. 403.

4 PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius, cap. 3: Denz. 1789 (3008).

5 DRUHÝ ORANŽSKÝ KONCIL, kán. 7: Denz. 180 (377); PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, 1. c.: Denz. 1791 (3010).

6 PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius, cap. 2: Denz. 1786 (3005).

7 Tamže: Denz. 1785 a 1786 (3004 a 3005).

8 Porov. Mt 28, 19 - 20, a Mk 16, 15; TRIDENTSKÝ KONCIL, dekrét De canonicis Scripturis: Denz. 783 (1501).

9 Porov. TRIDENTSKÝ KONCIL, 1. c.; PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius, cap. 2: Denz. 1787 (3006).

10 SV. IRENEJ, Adv. haer., III, 3, 1: PG 7, 848; Harvey 2, s. 9.

11 Porov. DRUHÝ NICEJSKÝ KONCIL: Denz. 303 (602), ŠTVRTÝ CARIHRADSKÝ KONCIL, sesia X, kán. 1: Denz. 336 (650 - 652).

12 PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius, cap. 4: Denz. 1800 (3020).

13 Porov. TRIDENTSKÝ KONCIL, De canonicis Scripturis: Denz. 783 (1501).

14 Porov. PIUS XII., apoštolská konštitúcia Munificentissimus Deus, 1. novembra 1950: AAS 42 (1950), s. 756, spolu so slovami sv. Cypriána, Epist. 66, 8: CSEL 3, 2. 733: „Ecclesia plebs sacerdoti adunata et pastori suo grex adhaerens“ (Cirkev je ľud zjednotený s kňazom a stádo verné svojmu pastierovi).

15 Porov. PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius, cap. 3: Denz. 1792 (3011).

16 Porov. PIUS XII., encyklika Humani generis, 12. augusta 1950: AAS 42 (1950), s. 568 -

569): Denz. 2314 (3886).

17 Porov. PRVÝ Vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius, cap. 2: Denz. 1787 (3006); Pápežská biblická komisia, dekrét z 18. júna 1915: Denz. 2180 (3629); EB 420. POSVÄTNÉ OFÍCIUM, list z 22. decembra 1923; EB 499.

18 LEV XIII., encyklika Providentissimus Deus, 18. novembra 1893: Denz. 1952 (3293); EB 125.

19 Porov. PIUS XII., encyklika Divino afflante, 30. septembra 1943: AAS 35 (1943), s. 314; EB 556.

20 In et per hominem: porov. Hebr 1, 1 a 4, 7 (in): 2 Sam 23, 2; Mt 1, 22 atď. (per); PRVÝ Vatikánsky koncil, schéma o katolíckej viere, pozn. 9: Coll. Lac. VII, 522.

21 Porov. SV. AUGUSTÍN, Gen. ad litt. 2, 9, 20: PL 34, 270 - 271; Epist. 82, 3: PL 33, 277; CSEL 34, 2, 354; SV. TOMÁŠ, De ver., q. 12, a. 2, C; TRIDENTSKÝ KONCIL, dekrét De canonicis Scripturis: Denz. 783 (1501); LEV XIII., encyklika Providentissimus Deus: EB 121, 124, 126 - 127; PIUS XII., encyklika Divino afflante: EB 539.

22 Porov. SV. AUGUSTÍN, De civ. Dei, XVII, 6, 2: PL 41, 537; CSEL 49, 2, 228.

23 Porov. SV. AUGUSTÍN, De doctr. Christ., III, 182, 26: PL 34, 75 - 76; CSEL 80, 95.

24 Porov. PIUS XII., 1. c: Denz. 2294 (3829 - 3830); EB 557 - 562.

25 Porov. BENEDIKT XV., encyklika Spiritus Paraclitus, 15. septembra 1920: EB 469; SV. HIERONYM, In Gal. 5, 19 - 21: PL 26, 417 A.

26 Porov. PRVÝ Vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius, cap. 2: Denz. 1788 (3007).

27 SV. JÁN ZLATOÚSTY, In Gen. 3, 8 (hom. 17, 1): PG 53, 134: „Attemperatio“ po grécky synkatábasis.

28 Porov. PIUS XI., encyklika Mit brennender Sorge, 14. marca 1937: AAS 29 (1937), s. 151.

29 Porov. SV. AUGUSTÍN, Quaest. in Hept. 2, 73: PL 34, 623.

30 Porov. SV. IRENEJ, Adv. haer. III, 21, 3: PG 7, 950 (= 25, 1: Harvey 2, s. 115); SV. CYRIL JERUZALEMSKÝ, Catech. 4, 35: PG 33, 497; TEODOR MOPSUESITA, In Soph. 1, 4 - 6: PG 66, 452 D-453 A.

31 Porov. SV. IRENEJ, Adv. haer. III, 11, 8: PG 7, 885, ed. Sagnard, s. 194.

32 Porov. Jn 14, 26; 16, 13.

33 Porov. Jn 2, 22; 12, 16; porov. 14, 26; 16, 12 - 13; 7, 39.

34 Porov. Pápežská rada pre rozvoj biblických štúdií, inštrukcia Sancta Mater Ecclesia: AAS 56 (1964), s. 715.

35 Porov. PIUS XII., encyklika Divino afflante, 30. septembra 1943: EB 551, 553, 567; Pápežská biblická komisia, Instructio de S. Scriptura in clericorum seminariis et religiosorum collegiis recte docenda, 13. mája 1950: AAS 42 (1950), s. 495 - 505.

36 Porov. PIUS XII., tamže: EB 569.

37 Porov. LEV XIII., encyklika Providentissimus Deus: EB 114; BENEDIKT XV., encyklika Spiritus Paraclitus, 15. septembra 1920: EB 483.

38 SV. AUGUSTÍN, Serm. 179, 1: PL 38, 966.

39 SV. HIERONYM, Comm. in Is., Prol.: PL 24, 17; porov. BENEDIKT XV., encyklika Spiritus Paraclitus: EB 475-480; PIUS XII., encyklika Divino afflante: EB 544.

40 SV. AMBRÓZ, De officiis ministrorum I, 20, 88: PL 16, 50.

41 SV. IRENEJ, Adv. haer. IV, 32, 1: PG 7, 1071 (= 49,2) Harvey, 2, s. 255.